

HANDELSHØGSKOLEN VED UIS

BACHELOROPPGAVE (BØKBAO) vår 2023.

STUDIUM: Økonomi og Administrasjon		fagområde: Samfunnsøkonomi
Forfatter:		Veileder: Sara Helene Rønningstad
Kandidatnummer: 2140	Navn: Tekeste Kokobe Medhanie	

Tittel: Hvordan utviklet husholdningenes sparing seg under og etter koronapandemien?

English title: How did household savings develop during and after the corona pandemic?

FORORD

Det er med stor glede og ydmykhet at jeg presenterer denne bacheloroppgaven som jeg har skrevet på et språk som ikke er mitt morsmål. Jeg vil først og fremst takke min veileder Sara Helene Rønningstad som har støttet og veiledet meg gjennom hele prosessen, samt mine venner og familie som har oppmuntret meg og gitt meg styrke til å fullføre dette prosjektet.

Å være en ikke-morsmål-taller, har det vært en utfordrende, men også givende opplevelse å skrive denne oppgaven. Jeg har vært nødt til å lære og forbedre språket mitt kontinuerlig gjennom hele skriveprosessen.

Jeg håper at denne oppgaven vil være et verdifullt bidrag til fagfeltet, og at den vil inspirere andre ikke-morsmål-talere til å følge sine akademiske ambisjoner og overvinne språkbarrierer. Jeg er takknemlig for den støtten jeg har fått fra universitetet og jeg er stolt over å være en del av et mangfoldig og inkluderende akademisk samfunn.

Avslutningsvis vil jeg takke alle som har bidratt til å gjøre denne oppgaven mulig, og jeg håper at du som leser vil finne den både interessant og verdifull.

SAMMENDRAG

I denne oppgaven ser jeg nærmere på at det har vært økning av sparing i norsk husholdninger som følge av korona pandemien dermed nedstengning av samfunnet.

Siden koronapandemien startet i mars 2020, har norsk økonomi og husholdningene vært påvirket av ulike faktorer som har påvirket deres inntekt, forbruk og sparing. I denne bacheloroppgaven ble det utført en analyse av hvordan koronapandemien har påvirket norsk husholdningenes sparing.

For å gjøre dette, har jeg gjennomført en kvantitativ analyse av husholdningenes sparing basert på data fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) og Norges bank. Analysen viste at koronapandemien har hatt en betydelig innvirkning på husholdningenes sparing i Norge.

Under pandemien økte husholdningenes sparing betydelig på grunn av nedstengninger og usikkerhet rund økonomien. Dette førte til at mange husholdninger redusert forbruket og økte sin sparing. Etter hvert som samfunnet begynte gjenåpent og økonomien gjenopprette seg har husholdningenes sparing gradvis gått ned igjen.

Analysen viser også at ulike faktorer har påvirket husholdningenes sparing på ulike måter under og etter pandemien. For eksempel har rentenivået hatt en betydelig innvirkning på husholdningenes sparing under pandemien, mens inntektsnivå har hatt større innvirkning på sparing etter pandemien.

Jeg konkluderer denne bacheloroppgaven med at koronapandemien har hatt en betydelig innvirkning på norsk husholdningenes sparing, og at det er viktig å fortsette å overvåke utviklingen i husholdningenes sparing i tiden fremover.

ABSTRACT

In this thesis, I take a closer look at the fact that there has been an increase in savings in Norwegian households because of the corona pandemic and thus the shutdown of society.

Since the corona pandemic started in March 2020, the Norwegian economy and households have been affected by various factors that have affected their income, consumption, and savings. In this bachelor's thesis, an analysis was carried out of how the corona pandemic has affected the savings of Norwegian households.

To do this, I have carried out a quantitative analysis of household savings based on data from Statistics Norway (SSB) and Norges Bank. The analysis showed that the corona pandemic has had a significant impact on household savings in Norway.

During the pandemic, household savings increased significantly due to shutdowns and uncertainty surrounding the economy. This led to many households reducing their consumption and increasing their savings. As society began to reopen and the economy recovered, household savings have gradually declined again.

The analysis also shows that various factors have affected household savings in different ways during and after the pandemic. For example, the level of interest has had a significant impact on household savings during the pandemic, while the level of income has had a greater impact on savings after the pandemic.

I conclude this bachelor's thesis with the fact that the corona pandemic has had a significant impact on Norwegian households' savings, and that it is important to continue to monitor developments in household savings in the future.

INNHOLDSFORTEGNELSE

<i>Forord</i>	2
<i>Sammendrag</i>	2
<i>Abstract</i>	3
<i>1. Innledning</i>	5
1.1 formål.....	6
1.2 forskningsspørsmål.....	6
1.3 Bakgrunn	6
1.4 avgrensninger	7
1.5 oppgavens struktur.....	7
<i>2. Teori</i>	7
2.1 Hva menes med Sparing?	7
2.1.1 Hva er en bufferkonto	8
2.1.2 Langsiktig sparing	9
2.1.3 Aksjesparing	9
2.1.4 Obligasjonssparing	10
2.2 INNTEKT	10
2.3 FORBRUK	11
2.4 Tilbud og Etterspørsel	11
2.5 RENTEUTVIKLING	13
2.6 Norskøkonomi under koronapandemien	14
<i>3. Metode</i>	15
<i>4. Data</i>	15
4.1 Innsamling av data.....	15
<i>5. Analyse/drøfting</i>	16
5.1 Sparing.....	16
5.1.1 Sparing før nedstengningen	17
5.1.2 Sparing under korona.....	18
5.1.3 Sparing etter gjenåpningen.....	18
5.2 Inntekt.....	19
5.2.1 Realinntekt før nedstengningen.....	20
5.2.2 Realinntekt under nedstengningen.....	20
5.2.3 Realinntekt etter gjenåpningen	21
5.3 Offentlig stønader	22

5.4 Konsum	23
5.4.1 Konsum før nedstengningen	24
5.4.2 Konsum under nedstengningen	25
5.4.3 Konsum etter gjenåpningen	26
6. Diskusjon	26
6.1 Endret varig spareadferd?	26
6.3 pengepolitikken	27
6.4 Pris veksten	27
6.2 Sammenheng mellom etterspørsel, tilbud, inflasjon (pris vekst)og sparing.	28
7.Konklusjon	29
Bibliografi	30

Figur 1, Markedskrysset tegnet med generelle symboler, hentet fra Boka moderne mikroøkonomi	12
Figur 2, styringsrente, hentet fra Norges bank.....	14
Figur 3, tall hentet fra ssb.no Husholdningenes sparing	17
Figur 4, husholdningenes sparing før nedstengning, tall hentet fra ssb.	18
Figur 5, husholdningenes sparing under nedstengningen, tall hentet fra ssb.	18
Figur 6, HUSHOLDNINGENS sparing etter gjenåpningen, tall hentet fra ssb.	19
Figur 7, disponibel realinntekt, tall hentet fra ssb.....	19
Figur 8, realinntekt før nedstengningen, tall hentet fra ssb.....	20
Figur 9, realinntekt under nedstengningen, tall hentet fra ssb.....	21
Figur 10, realinntekt etter gjenåpningen, tall hentet fra ssb.	21
Figur 11, sparerate og disponible realinntekt, tall hentet fra ssb.	22
Figur 12, offentlig stønader til husholdninger, tall hentet fra ssb.....	23
Figur 13, husholdningenes konsum, tall hentet fra ssb.....	24
Figur 14, husholdningenes konsum før nedstengningen, tall hentet fra ssb.	25
Figur 15, husholdningenes konsum under nedstengningen, tall hentet fra ssb.	25
Figur 16, husholdningenes konsum etter gjenåpningen, tall hentet fra ssb.	26
Figur 17, sammenheng mellom pris vekst og sparing, tall hentet fra ssb.....	28

1.INNLEDNING

Globalt har koronapandemien hatt stor innvirkning på samfunnet og økonomien. Pandemien har forårsaket betydelig endring i folks liv i Norge, spesielt deres økonomiske tilstand. Husholdningenes sparing er en av de viktigste økonomiene. Mange nordmenn har sett betydelige endring i inntekt og forbruk, noe som har påvirket deres evne til å spare.

For å svare denne problemstillingen vil jeg undersøke hvordan koronapandemien påvirket husholdningenes sparing i Norge, både under pandemien og da samfunnet gradvis gjenåpnet. Jeg vil se nærmere på endring i inntekt, forbruk og sparing og beskrive hvordan disse faktorene kan påvirke økonomien. I tillegg vil jeg se på hvordan myndighetenes tiltak, som

økonomisk støtte og rentekutt, har påvirket husholdningenes sparing under og etter pandemien.

1.1 FORMÅL

Formålet med denne bacheloroppgaven er å undersøke hvordan koronapandemien har påvirket norsk husholdningenes sparing.

1.2 FORSKNINGSSPØRSMÅL

1. hvordan har inntekt, forbruk og sparing endret seg for norsk husholdninger under og etter koronapandemien?
2. hvilke faktorer inkludert myndighetens tiltak og husholdningenes egen valg, har påvirket husholdningenes sparing under og korona pandemien?

1.3 BAKGRUNN

Temaet og problemstillingen tilhørende oppgaven er valgt på grunnlag av personlig interesser for fagfelt. I tillegg er koronakrisen ny i forskningssammenhengen, og dermed svært dagsaktuell.

Korona ble først påvist i Kina omkring årsskiftet 2019/2020, og etter rask spredning av viruset erklærte verdens Helseorganisasjon (WHO) utbruddet som en pandemi i mars 2020. Norge har stengt hele samfunnet i midten av mars 2020. Studier fra både Europa og USA tyder på at husholdninger endret adferden for å verne seg mot smitte, også uten at myndighetene la strenge begrensninger på dem (Blytt , Bougroug , & Sletten , 2022). Videre har koronasjokket forstyrret internasjonale produksjonskjeder, noe som har slått ut i en nedgang i globale industriproduksjon. Disse endringene har virket sammen med smitteverntiltakene, og ble i sin tur påvirket av hvor raskt pandemien bredt seg (Blytt , Bougroug , & Sletten , 2022).

Det finnes allerede mange forskning på hvordan pandemien har påvirket norsk økonomi, men det har vært lite forskning på hvordan pandemien har påvirket husholdningenes sparing. En grundig undersøkelse av hvordan koronapandemien har påvirket nordmenns atferd kan gi verdifull innsikt i hvordan økonomien har utviklet seg de tre siste årene. Funnene fra denne studien kan også brukes til å lære beslutningstakere om hvordan de kan styrke familier gjennom den økonomiske usikkerheten som pandemien har ført med seg.

Å sette av deler av lønnen til kortsiktig eller langsiktig sparing er viktig for at man skal unngå økonomiske bekymringer. Selv om det ikke finnes en fasit på hvor mye penger man bør spare i måneden eller i en gitt periode, har jeg samlet noen data fra forskjellige kilder for å svare hvor mye har norsk husholdninger spart i forskjellige tidsperiode særlig i korona tiden.

Den siste tiden har det vært oppmerksomhet rundt hvordan husholdningene har endret sin sparing i løpet av pandemien. Begrensede muligheter til forbruk har gitt husholdningene samlet sett mer penger å plassere, og mulighetene som finnes i aksje og fondsparing er stadig omtalt i media (Brynstad, Wei Got, Oppedal, Pålsson, & Vegsund, 2021)

1.4 AVGRENSNINGER

Denne bacheloroppgaven har ikke gått gjennom alle faktorer som kan påvirke husholdningenes sparing, som for eksempel Alder, kjønn og endring i arbeidsmarkedet. Mange faktorer kan påvirke sparing, som endringer i inntektsnivåer, demografiske trender, teknologisk utvikling og endringer i samfunnets verdier og normer. En grundig analyse av disse faktorene kan gi oss mer innsikt i hva som driver sparing i norsk økonomi, og hvordan sparing kan påvirkes av politiske tiltak og samfunnsendringer.

1.5 OPPGAVENS STRUKTUR

For å kunne besvare problemstillingen på en strukturert måte, er oppgaven organisert som følger:

Neste kapittel presenterer relevant teori som gjelder husholdningers sparing og forskjellige måte å spare på, blant annet bufferkonto, aksjesparing og obligasjonssparing. Videre i dette kapitlet har jeg presentert ulike definisjoner på inntekt, forbruk, tilbud og etterspørsel og Renteutvikling. I kapittel 3 og 4 presenteres metode og data henholdsvis, her gjennomgår jeg både hvor jeg har hentet og hvordan jeg har behandlet og tolket dataene mine. Videre i kapittel 5 presenteres og drøftes resultatene i lys av relevant teori og tidligere forskning. Til slutt presenteres diskusjon og oppsummering med tilhørende konklusjon i kapitel 6 og 7.

2. TEORI

2.1 HVA MENES MED SPARING?

I følge Store Norsk Leksjon, sparing er innen samfunnsøkonomi det å unnlate på forbruk. I økonomisk litteratur blir sparing definert som den delen av den disponible inntekten til av

en enhet eller sektor som ikke blir nyttet til forbruk, eller i nasjonalregnskapssystemer til kjøp av forbruksvarer. (Stoltz , 2023).

I Norge har mange hatt anledninger til å spare penger gjennom pandemien. Etter en rekordhøy sparerate på hele 17 prosent av disponibel inntekt i begynnelsen av 2021, viser tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) at spareraten gikk ned til drøy 10 prosent i slutten av 2021 da samfunnet åpnet mer opp. Mot slutten av 2021 var strømprisen skyhøye og mange gikk til innkjøp av julegaver. Dert har nok gjort at mange redusert sparing kraftig de siste månedene av året. Mange har kanskje også tatt ut penger fra bufferkontoen for å dekke utgifter.

Folk spare for å fordele forbruket over tid for å slippe å ta lån på grå dager. La oss tenk at en har inntekt m_1 i perioden 1. Denne inntekten kan fordeles mellom konsum i dag, som koster $p_1 \times 1$, sparing s , Merk s kan være et negative tall, som betyr at individet låner. Vi har da:

$$P_1 \times 1 = m_1 - s$$

Venstresiden er forbruksutgiften i dag. Det tilsvarer inntekten fratrukket det som legges til side som sparing. På sparingen får individet renter. Vi lar rentesatsen være r . I perioden 2 kan individet konsumere inntekten m_2 i tillegg til sparekapitalen inklusive renter. Det gir for periode 2:

$$P_2 \times 2 = m_2 + (1+r) s$$

Venstresiden er forbruksutgiften i periode 2, høyresiden er summen av inntekten i denne andre perioden, m_2 , sparekapitalen, s , og rentene, rs (Riis & Moen, Moderne Mikroøkonomi, 2021, s. 114)

2.1.1 HVA ER EN BUFFERKONTO

En bufferkonto er et godt, først sparemål. I løpet av livet oppstår det uforutsette utgifter når du minst venter det, og da er det greit å ha penger oppspart å dekke disse utgiftene.

Hvor mye penger man bør ha på bufferkonto avhenger av ens livssituasjon. En tommelfingerregel fra de fleste forbrukerøkonomer, er at du sparer opp en sum som tilsvarer cirka to ganger månedslønnen din etter skatt. Vi har tre hoved grunner til å skaffe seg en bufferkonto.

1. Du slipper gebyrer og inkasso. En bufferkonto gir deg en ekstra sikkerhet når uhellet er ute dersom en større uforutsett utgifter skulle dukke opp vil du kunne gjøre opp for denne med en gang. Du vil da slippe ekstra utgifter på grunn av purringer og betalingsutsettelse. I verst fall kan utbetalte regninger som går til inkasso skape store økonomiske problemer for deg.

2. Du slipper å ta opp dyre lån. Dersom en større regning er gått til forfall, du ikke har penger til og vil unngå inkasso, kan du låne penger for å få betalt regningen. Dette er imidlertid dyrt. Slike lån kommer ofte i form av forbrukslån som har høye renter og lånekostnader i form av oppstarts gebyrer og termingebyrer. Med en bufferkonto slipper du disse ekstra utgiftene. (okida, u.d.)

2.1.2 LANGSIKTIG SPARING

Langsiktig sparing er en strategi hvor du investerer penger i en finansiell plan eller instrument over en lengre tidsperiode, vanligvis flere år eller tiår. Målet med langsiktig sparing er å bygge opp formue og nå økonomiske mål, for eksempel å kjøpe et hus, betale for barnas utdanning eller pensjonere seg komfortabelt.

Det er flere fordeler med langsiktig sparing. For det første gir det deg tid til å dra nytte av sammensatt avkastning, som er når inntektene fra investeringen din også tjener renter og avkastning. Dette betyr at pengene dine vil vokse eksponentielt over tid. For det andre gir det deg også tid til å kompensere for eventuelle tap du kan oppleve i en ustabil markedssituasjon. Langsiktig sparing gir også en disiplinert tilnærming til økonomi og hjelper deg å motstå fristen til å bruke pengene dine på kortsiktig forbruk.

Det finnes mange forskjellige typer langsiktig sparing, inkludert aksjer, obligasjoner, fond og eiendom. Hver type har sine egen fordeler og risikoer.

2.1.3 AKSJESPARING

Aksjesparing er en investeringsstrategi der du kjøper aksjer i et selskap og eier en del av selskapet. Når du kjøper aksjer, investerer du dine egne penger i selskapet i bytte for en eierdel i form av aksjer.

Aksjesparing er en form for langsiktig sparing, og det er viktig å være klar over at aksjemarkedet kan være volatil og gi høy risiko, men det kan også gi høy avkastning over tid. Fordi aksjemarkedet er volatil og kan svinge opp og ned i verdi på kort sikt.

Det finnes fordeler og ulemper ved å spare i aksjefond.

Fordelen kan være, som sagt du får muligheten til å spare i aksjemarkedet på en enkel trygg måte, og dermed også muligheten til å få en høyere avkastning enn den sikre innskuddsrenten i banken, og det er strengt regulert av myndighetene, noe som gir god forbrukerbeskyttelse. Ulempen ved sparing i aksjefond er dersom aksjemarkedene faller, risikerer du å tape en vesentlig del av sparekapitalen din i et aksjefond dersom du velger å selge andeler, og alle fond har årlig kostnader (Økonomiplan , u.d.)

En undersøkelsen fra verdipapirfondenes forening (VFF) viser 46 prosent av norsk befolkning har nå penger plassert i aksjefond som tilsvarer omtrent 2 millioner nordmenn over 18 år (Verdipapirfondenes forening , 2021).

2.1.4 OBLIGASJONSSPARING

Obligasjonssparing er en sparingsstrategi der du kjøper obligasjoner utstedt av et selskap eller en regjering, og dermed låner ut penger til selskapet eller regjeringen. I bytte mot lånet betaler utstederen renter til deg, og til slutt betaler de tilbake hovedstolen ved utløpet av obligasjonen. Obligasjoner er vanligvis ansett som en lav risiko investering sammenlignet med aksjer, fordi obligasjonsholdere har første prioritet når det gjelder å få tilbake pengene sine hvis utstederen misligholder betalingene. Obligasjoner gir også en fast avkastning, som kan være en fordel hvis du ønsker en forutsigbar inntektsstrøm. Men det er viktig å være klar over at det er forskjellige typer obligasjoner med ulike risikoprofiler (Tangen, 2022)

2.2 INNTEKT

Inntekt er definert som den øvre grense for hva en person eller en gruppe personer kan forbruke i løpet av en periode uten å minske formuen eller stifte gjeld. Inntekt refererer til pengene en person eller bedrift tjener gjennom forskjellige kilder. Inntekt kan komme fra arbeid, investering, utleie, salg av varer eller tjenester, og andre kilder. Inntekt er vanligvis målt som en sum penger per tidsenhet, for eksempel per måned eller per år. (Bojer, 2022)

Arbeidsinntekt er en vanlig inntektskilde for mange mennesker. Dette er pengene man tjener fra arbeidsgiveren for å utføre en bestemt jobb eller tjeneste. Arbeidsinntekt kan variere avhengig av faktorer som arbeidstid, ansvar og kompetanse.

Inntekt fra investeringer referer til pengene man tjener fra investering i aksjer, obligasjoner, eiendom eller andre eiendeler. Investorer kan tjene penger på flere måter. inkludert utbytte fra aksjer, rente fra obligasjoner, eller gevinst ved salg av eiendom. Utleieinntekt referer til pengene man tjener fra utleie av en eiendom eller ressurs. Dette kan omfatte leieinntekter fra utleieboliger, utleie av biler, utstyr, eller jordbruksland. I tillegg har vi salgsinntekt som er pengene man tjener fra salg av varer eller tjenester (Bojer, 2022)

Inntekt kan klassifiseres som personlig eller husholdningsinntekt, bedriftsinntekt eller offentlig inntekt. Når det gjelder privatpersoner, så er deres inntekt som regel lønn som mottas for deres arbeidskraft. Privatpersoner kan også få inntekt i form av trygd, pensjon eller stipend. På samme linje som virksomheter, kan også privatpersoner få inntekter fra

aksjer og obligasjoner. Dette kalles kapitalinntekt. Personlig eller husholdningsinntekt er pengene som en person eller husholdning tjener, mens bedriftsinntekt referer til pengene en bedrift tjener. Offentlig inntekt er pengene som offentlig eller statens organisasjoner tjener, for eksempel skatter og avgifter. (Leksjon, 2023)

Inntekt spiller en veldig viktig rolle i økonomien, da det påvirker folks evne til å konsumere varer og tjenester, investere og opprettholde en levestandard. Inntekt kan også være en viktig faktor i å bestemme sosioøkonomisk status og ulikheter mellom grupper i samfunnet. Høyere inntekt gjør mulighetsområdet for både sparing og konsum. Økt inntekt fører til stigning individets etterspørsel. En inntektsreduksjon vil svekke individets realøkonomiske stilling, kjøpe kraft synker. Det vil medføre at forbruket av de fleste varer synker

2.3 FORBRUK

Formålet med all produksjon er forbruk og gjennom det å tilfredsstille menneskelige behov. Det motsatte av konsumet er sparing. Forbruk har flere betydninger innenfor ulike fagfelt, innen økonomi forbruk betyr å bruk opp eller konsumere. Et forbrukssamfunn er tilsvarende et samfunn der det forbrukes mye, i betydningen at mye kjøpes og selges, eller at kjøp og salg tillegges stor betydning. (Leksjon, 2023).

Vi kan klassifisere privat forbruk i tre hovedkategorier:

1. Goder kjøpt for penger i markedet
Det vil si varer og tjenester som kan kjøpes for penger inkluderer varer som biler, elektronikk, matvarer og klar, og tjenester som helsehjelp, renhold, utdanning, reparasjonstjenester og transport.
2. Egenprodusert goder, som husarbeid og vedlikehold av bolig
Disse goder er varer og tjenester som produserer av husholdning selv, det vil si uten å kjøpe fra en bedrift eller selge dem på markedet, men som har indirekte kostnader. Det kan være husarbeid og vedlikehold av bolig.
3. Fritid
Fritid refererer til den tiden en person eller familie har til rådighet utenom arbeid. Aktiviteter som folk driver i sin fritid kan variere mye og koster penger, dermed påvirke forbruket deres.

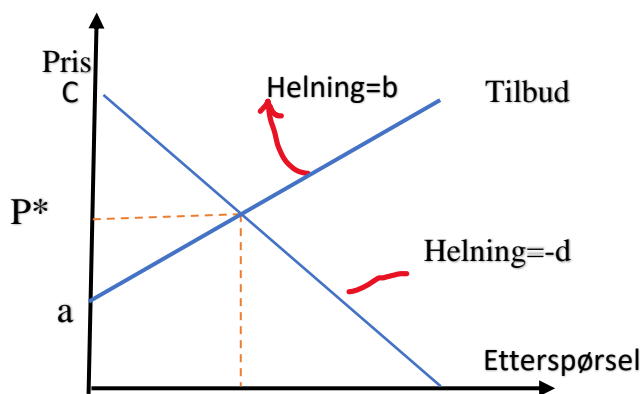
2.4 TILBUD OG ETTERSPOERSEL

Tilbud og etterspørsel er komplekse faktorer som kan påvirke sparing på forskjellige måter, for eksempel prisøkning på varer og tjenester kan føre til høyere utgifter, dette kan redusere deres disponible inntekt og dermed påvirkes deres evne til å spare.

Tilbudskurven viser hvor mye av en vare eller tjeneste produsenter er villige til å tilby til markedet ti ulike priser. Jo høyere priser er, desto større vil tilbudet være, fordi produsentene har større incentiver til å selge mer av varen eller tjenesten når prisen er høyere.

Etterspørselskurven viser hvor mye av en vare eller tjeneste kjøpere er villige til å kjøpe til ulike priser. Jo lavere prisen er, desto større vil etterspørselen være, fordi kjøperne har større incentiver til å kjøpe mer av varen eller tjenesten når prisen er lavere.

Man kan se for seg kjøpere og selgere som mingler, vandrer rundt på markedsplassen for å danne seg et bilde av hva de kan oppnå. De utveksler informasjon og fremsetter tilbud, men venter gjerne med å slå til – det kan jo være mulig å oppnå en enda bedre deal. Hver og én bruker tid for å få mer informasjon om mulighetene, om de andres kjøps og salgssønsker. Markedslivevekt er når etterspurt mengde er nøyaktig likt tilbud mengde. hvis prisen er lavere enn likevektsprisen blir det etterspørselsoverskudd, er det høyere pris en likevektspris blir det tilbudsoverskudd. (Riis & Moen, Moderne Mikroøkonomi, 2017, ss. 24-26)

FIGUR 1, MARKEDSKRYSSSET TEGNET MED GENERELLE SYMBOLER, HENTET FRA BOKA MODERNE MIKROØKONOMI

Etterspørselskurven: $P = C - DX^d$

Tilbudskurven: $P = a + bX^S$

Parameterne a,b,c,d representerer gitte tall. Riktignok kan ikke disse tallene være hva som helst: siden etterspørselskurven er fallende, må d være et positive tall. Likeledes, en stigende tilbudskurv krever at b er et positive tall. skal det være noe etterspørsel, må også c være et positive tall. a derimot, kan være negative eller positive helt avhengig av situasjonen vi ser

på. Konstantleddene i de lineære funksjonene, henholdsvis c og a , bestemmer skjæringspunktene med prisaksen. Helningene bestemmes av parameterne foran mengdene, det vil si b og d . (Riis & Moen, Moderne Mikroøkonomi, 2017, s. 30)

2.5 RENTEUTVIKLING

Rentenivået påvirker direkte eller indirekte mange av de økonomiske beslutningene vi tar i hverdagen. Har vi mer sparepenger enn gjeld, vil høyere rente gi oss mer å rutte med. Hvis vi har mer lån enn penger på konto, blir effekten motsatt. Da må vi kanskje redusere forbruket for å dekke inn økt lånekostnader. (Norges Bank, 2019)

Totalt sett har renteutviklingen i Norge de siste 10 årene vært preget av både stigninger og fall, avhengig av faktorer som oljepriser, etterspørsel og inflasjon. De siste årene har rentenivået vært på et historisk lavt nivå på grunn av koronapandemien og dens økonomiske konsekvenser.

Fra 2010 til midten av 2014 var rentenivået i Norge relativt stabil, med styringsrenten på 2,5%. Dette var en høy rente sammenlignet med andre land, men det var nødvendig for å holde inflasjonen under kontroll på grunn av høy etterspørsel og høy oljepriser.

Fra 2016 til 2019 var også relativt stabil rundt 0,5 %, men det var fortsatt usikkerhet knyttet til oljeprisene og global økonomisk utvikling.

I 2019 til 2020 økte rentene gradvis igjen til 1,5 %, på grunn av sterkere norsk økonomi og respons til høyere inflasjon.

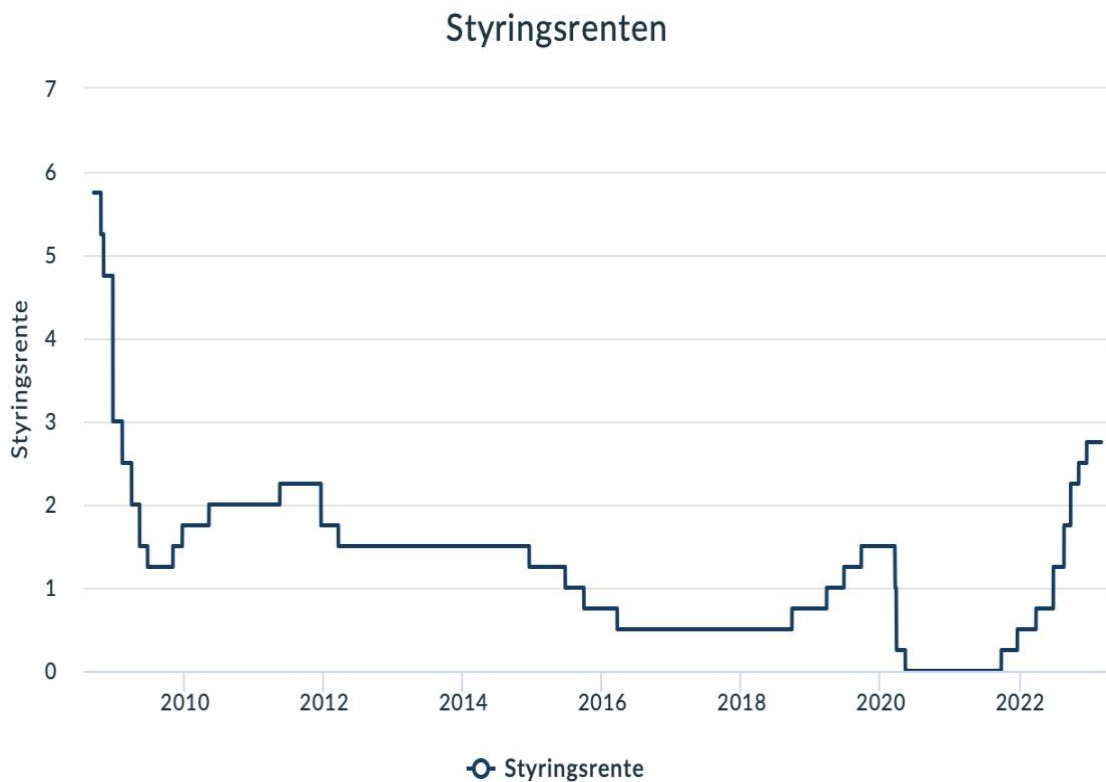
I 2020 ble renten igjen senket på grunn av koronapandemien og dens økonomiske konsekvenser. Styringsrenten ble redusert til et historisk lavt nivå til 0 %. I løpet av 2021 har gradvis begynt å stige og endte i desember 2022 på 2,7 % (Norges Bank).

Som en følge av at aktiviteten i norsk økonomi ble kraftig redusert fra og med nedstengningen 12. mars 2020, fattet Norges Bank flere beslutninger for å stimulere norsk økonomi og redusere det økonomiske tilbakeslaget. Ifølge statistisk sentralbyrå styringsrenten ble senket fra 1,5 prosent til 1,0 prosent 13. mars, før den videre ble redusert til 0,25 prosent 20. mars etter to ekstraordinære rentemøter.

Styringsrenten er en av faktorene som påvirker kostanden banker og kredittforetak har knyttet til sin finansiering. Kort sagt kan vi si at lavere styringsrente gjør innlån i pengemarkedet billigere. Det er i dette markedet eksempelvis bankene låner penger av

hverandre. Videre forplanter rentene i pengemarkedet seg til renten på utlån og innskudd som tilbys kundene, og disse rentene kan dermed bli lavere når styring (Norges Bank).

Styringsrenten i prosent

FIGUR 2, STYRINGSRENTE, HENTET FRA NORGES BANK.

2.6 NORSK ØKONOMI UNDER KORONAPANDEMIEN

Ifølge statistisk sentralbyrå (SSB) har norske husholdninger økt sine oppsparte midler siden pandemien kom til Norge i 2020. Flere har begynt å investere i aksjer og husholdningene har økt sin sparing i aksjer og aksjefond. Dette har skjedd til tross for at det har vært lite lønnsomt med sparing i form av innskudd og til tross for usikre økonomiske tider. Begrensede muligheter til forbruk har gitt husholdningene samlet sett mer penger å plassere, og mulighetene som finnes i aksje- og fondssparing. (statistisk sentralbyrå, 2021)

Med tanke på husholdningenes sparing er det spesielt to effekter av renteendringene som er interessant å trekke frem. For det første gjør lavere renter på utlån at husholdningene får lavere rentekostnader og dermed økt disponibel inntekt. Disse midlene vil da enten gå til mer forbruk eller økt sparing.

3.METODE

Vi kan gjerne si at metode er et verktøy som benyttes for å samle inn og behandle data i en akademiske oppgaver, ulike typer metode passer for å samle inn ulike typer data. Metoden vi bruker også passe med problemstillingen i oppgaven vår. Vi skiller gjerne mellom kvantitative metoder som intervjuer, observasjoner og dokumentanalyser og kvalitative metoder som spørreskjemaer (Larsen, 2017)

For å løse denne oppgaven har jeg benyttet kvantitativ metode basert på deskriptiv studie, det vil si beskrive virkeligheten uten å gi dypt forklaringer og forsøkt å avdekke årsak-virkning forhold eller kausale forhold mellom problemstillingen og faktorer som har direkte eller indirekte påvirkningen på husholdningenes sparing. Jeg har i stor sett benyttet statistikker fra Statistikk Sentralbyrå (SSB) for datainnhenting. Disse dataene har vært nødvendige for drøftingen for å komme frem til et godt svar på problemstillingen min.

I min oppgave har jeg brukt tertærdataen. Det vil si dataen som Statistikk sentralbyrå har analysert selv og publisert på sine nettsider, som jeg brukte videre i oppgaven min.

4.DATA

4.1 INNSAMLING AV DATA

Data kan skilles inn i primære og sekundære datakilder. Primær data er data som stammer fra første gang gjennom direkte innstas og erfaring, spesielt for å løse forskningsproblem. Også kjent som førstehånds- eller rådata. Sekundærdata som jeg har brukt på min oppgave innebærer brukt informasjon som allerede er samlet inn og registrert av andre enn brukeren for et formål, og som ikke er relatert til det aktuelle forskningsproblemet (Mckinney, 2021)

Data innhentet fra Statistisk sentralbyrå er hentet ut for årene 2018 til 2022. Ved å ha muligheten til å sammenligne tall fra de årene før, under og etter korona vil man kunne se en viktig utvikling. Disse tallene gir oss det mest oppdaterte bilde av husholdningenes sparing, inntekt og forbruk. Bak de tallene ligger individer og familier med ulike spareadferd.

Fra inntekts og kapitalregnskapet har jeg hentet ut tall på husholdningers sparing, konsum og inntekt. Tallene har hovedsakelig hentet ut på kvartalsbasis for å se nærmere på utviklingen gjennom året. De tallene er sesongjustert og tar hensyn til svingninger som

oppstår igjennom året. Statistisk Sentralbyrås data bygger på statistikk fra mange ulike kilder, ulike definisjoner og ulikt omfang.

SSBs Datainnsamling foregår ved hjelp av intervju på PC og bruk av føringshefter. Ifølge SSB er Datakildene representative utvalgsundersøkelser og tilkoblet opplysninger fra inntektsregistrerte.

5.ANALYSE/DRØFTING

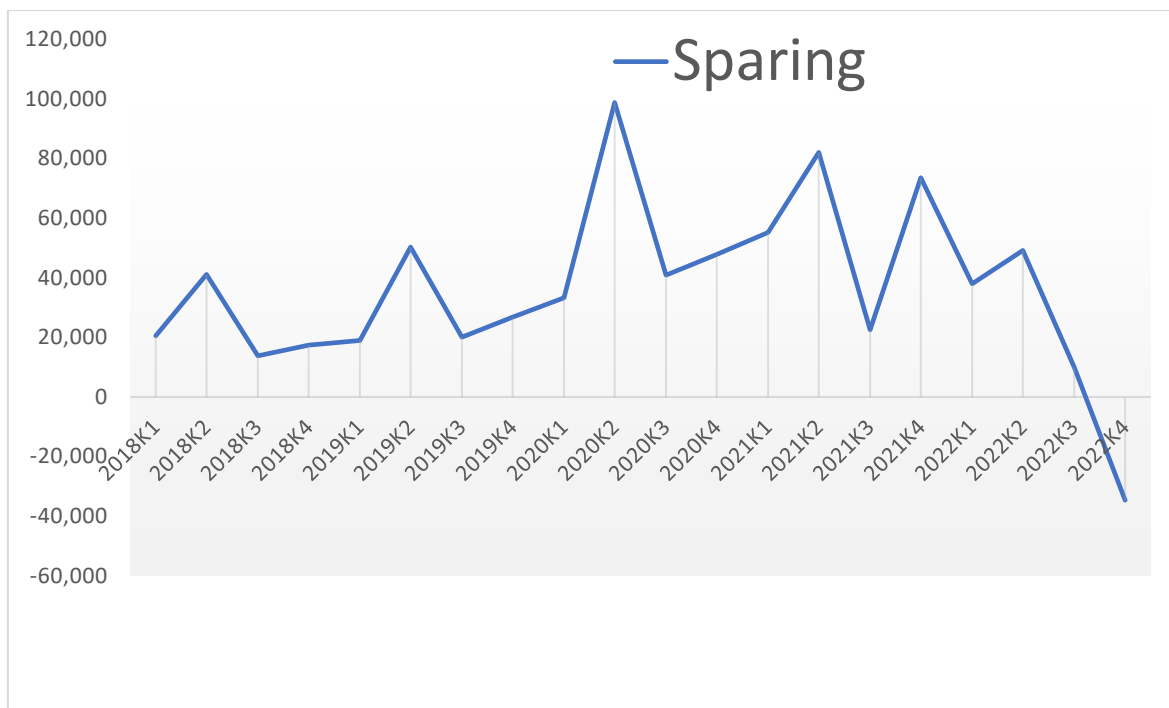
5.1 SPARING

Sparing er den delen av disponible inntekten som ikke blir nyttet til forbruk. Det er flere måter å spare på, for eksempel sparing i fond eller bank konto. En som sparer i fond kan, forvente høyere avkastning enn en som sparer på en bank konto. Sparing kan påvirkes av både inntekten og forbruke, det vil si man kan spare ved enten øke inntekten eller og redusere forbruke.

Under koronapandemien har mange mennesker økt sin sparing som en respons på økonomisk usikkerhet og nedgangstider. Dette kan ha positive og negative effekter på økonomien avhengig av hvordan sparing brukes.

Med et delvis stengt Norge og delvis stengt grenser var det mindre å bruke penger på. Utenlandsturer og restaurantbesøk var det nesten umulig. Husholdningene spart derfor mye mer enn året før. I tillegg til for lite forbruk av penger, støtte fra staten var med å gjøre sparing enda høyere enn noen sine. Sparing i 2. kvartal 2020 var på sin høyeste som skyldes stenging dermed lite forbruk ikke minst offentlig stønader som ligger på 149782 som er 15% høyere enn samme periode året før.

Nedstengingen av samfunnet, restriksjoner på bevegelse og stengte butikker og restauranter under pandemien førte til en økning i sparing for mange husholdninger. Selv om mange av de restriksjoner ble opphevet når samfunnet kom seg tilbake på beina, har husholdninger fortsatt vært forsiktige med pengebruken og økt sin sparing. Dette kan skyldes økt usikkerhet rundt fremtiden og frykt for nye bølger av pandemien, men også på grunn av forbedrede sparing vaner som ble utviklet under pandemien.

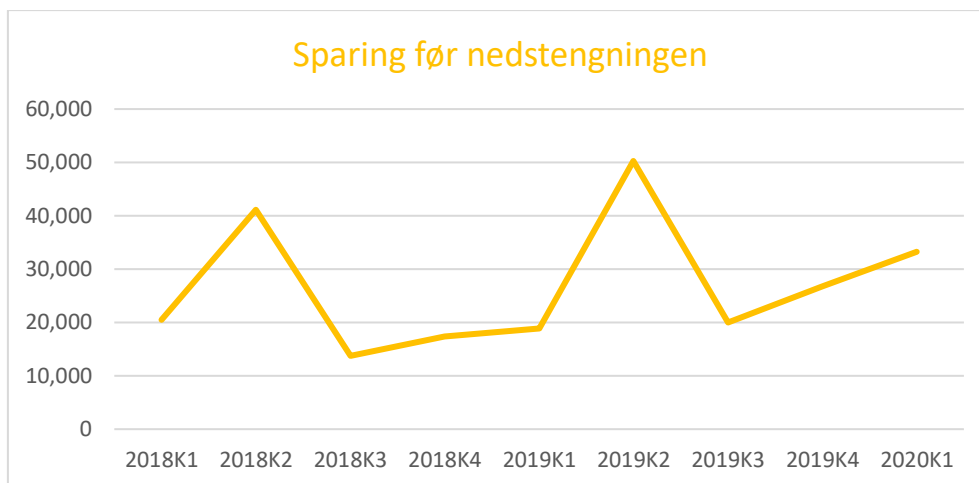
FIGUR 3, TALL HENTET FRA SSB.NO HUSHOLDNINGENES SPARING

Grafen viser oss utvikling av husholdningenes sparing på kvartalsvis nivå fra 2018 til 2022 som dekker før, under og etter nedstengningen av samfunnet. Vi ser at sparing har økt drastisk i hvert 2. kvartal sammenlignet med 1. kvartal. Generelt sett har sparing økte gradvis gjennom årene med unntak høy sparing i 2. kvartal 2020 og drastisk nedgang i 4. kvartal 2022 som skyldes høy pris vekst og høy forbruk.

5.1.1 SPARING FØR NEDSTENGNINGEN

Historisk sett velger folk å sette av penger til senere anledningen enn å konsumere med en gang. Når og hvordan vi sparer kan variere fra den ene til den andre, men tallene fra SSB viser oss at folk sparer mer i 2. kvartaler, grunnen kan være at folk får ferie penger i slutten av 2. kvartal som fører økning i sparingen.

Grafen under viser oss en økning på 100.6 prosent fra 1. til 2. kvartal i 2018, og 165.5 prosent fra 1. til 2. kvartal i 2019. Vi kan sammenligne spare økningen før og etter korona (jeg velger å bruke 2. kvartaler) for å få klart bilde hvor vidt har nedstengningen påvirket husholdningenes sparing. Jeg observerer at spare økning mellom 2018 og 2019 var på 22.3 prosent, mens mellom 2019 og 2020 ligger på 96.6 prosent, som er høyere enn året før.

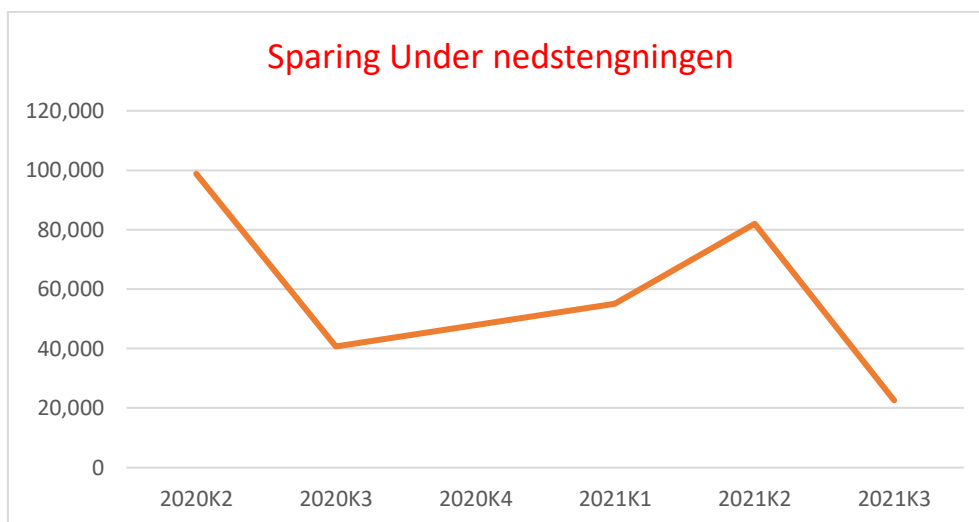

FIGUR 4, HUSHOLDNINGENES SPARING FØR NEDSTENGNING, TALL HENTET FRA SSB.

5.1.2 SPARING UNDER KORONA

Etter det første smittebølgen mars 2020 har tiltakene begrenset aktiviteten, for å holde sosial distansering har norsk regjeringen stengt grenser og ute steder. Nedstengning og restriksjoner har redusert muligheter for fysisk handel, dermed mange nordmenn måtte redusere forbruksnivået sitt. Dette har bidratt til en økning i besparelsen.

I 2. kvartal 2020 har vokst husholdningenes sparing med hele 197.36 prosent sammenlignet med 1. kvartal 2020. Først da smitten kom under rimelig kontroll gjennom sommeren 2021 dempet restriksjoner, dermed begynte folk å forbruke mer og spare mindre. I 3. kvartal 2021 viste seg en nedgang på 72.41 prosent sammenlignet med 2. kvartal 2021.

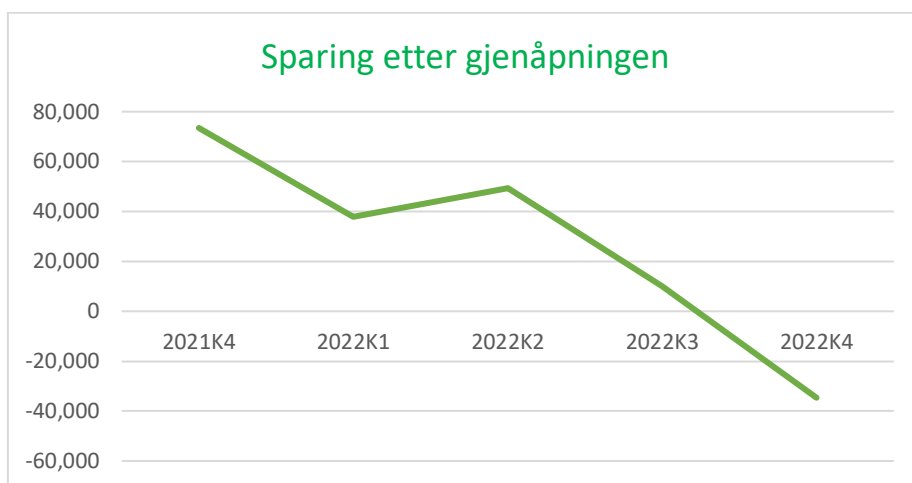

FIGUR 5, HUSHOLDNINGENES SPARING UNDER NEDSTENGNINGEN, TALL HENTET FRA SSB.

5.1.3 SPARING ETTER GJENÅPNINGEN

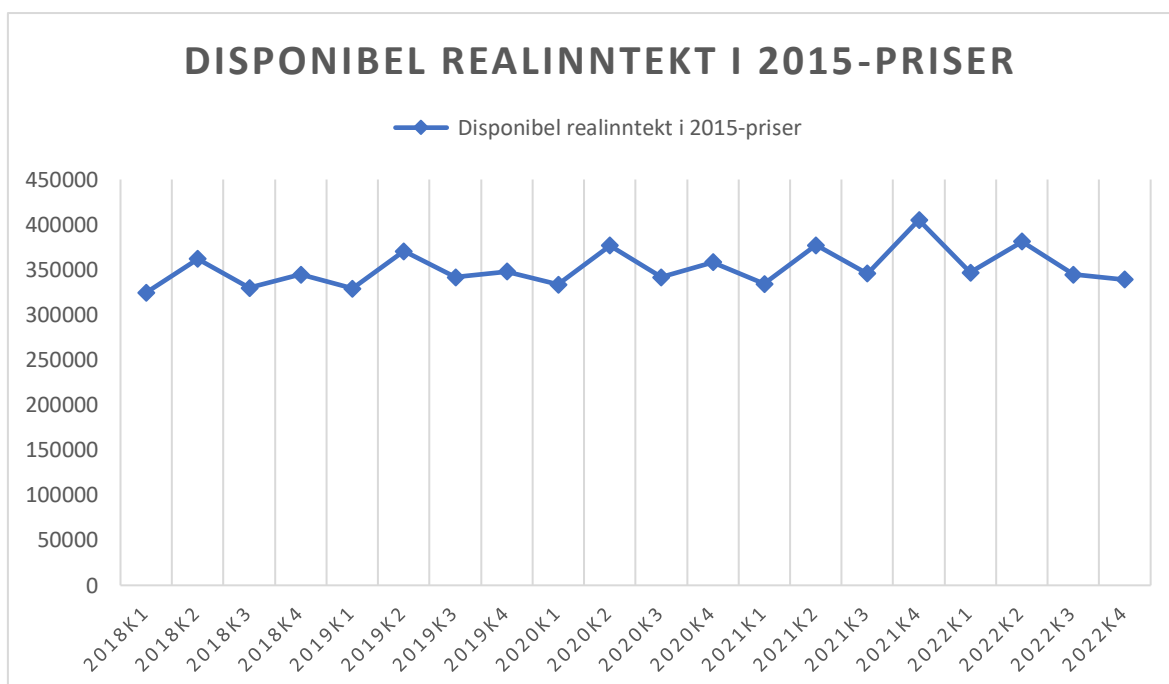
Norge gjenåpnes gradvis den 16. september 2021, folk begynte å leve som før pandemien rammet oss. Dette førte til at folk begynte å bruke mer penger på restaurantbesøk, handel, reiser og andre aktiviteter. Som vi ser på grafen husholdningenes sparing begynte å avta og

gikk ned kraftig i 2022. Tallene fra SSB viser nedgang på 146.58 prosent fra 4. kvartal 2021 til 4. kvartal 2022. Nedgangen skyldes på drastisk økning på forbruk og høy pris på varer og tjenester.

FIGUR 6, HUSHOLDNINGENS SPARING ETTER GJENÅPNINGEN, TALL HENTET FRA SSB.

5.2 INNTEKT

FIGUR 7, DISPONIBEL REALINNTEKT, TALL HENTET FRA SSB.

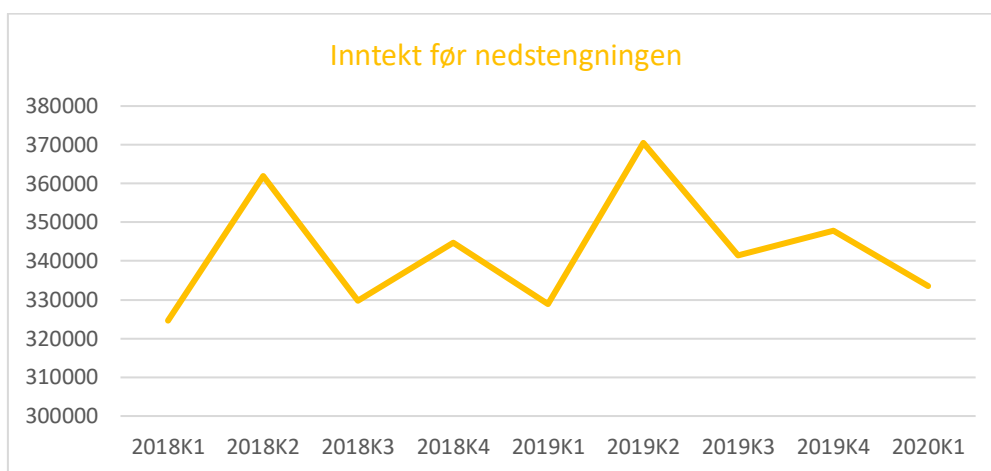
Gjennom pandemien har husholdningenes inntekter vært forholdsvis lite berørt. Det skyldes til dels de kraftfulle økonomiske støttetiltakene fra offentlig forvaltning. Samtidig har konsumet vært dempet under pandemien, noe som har ført til en uvanlig høy sparerate. (statistisk sentralbyrå, 2021)

Redusert lønnsinntekt ble kompensert med økte overføringer, som for eksempel dagpenger og lønnskompensasjon, «offentlige stønader kompenserte for inntektsbortfall» (Arntzen & Hattrem, 2022). Den disponible inntekt har gått opp fra 2020 til 2021 med hele 7.57%, men går ned i 2022, samtidig ser vi at veksten i den disponible realinntekten har gått opp fra 2020 til 2021 og igjen avta i 2022 særlig i 2. kvarter 2022. Den disponible realinntekten er disponible inntekt for husholdninger korrigert for prisstigning på varer og tjenester som anvendes innenlands.

5.2.1 REALINNTEKT FØR NEDSTENGNINGEN

Som jeg har allerede nevnt i teori delen, inntekt refererer til pengene en person eller bedrift tjener gjennom forskjellige kilder. Husholdningenes inntekt kan påvirkes av ulike faktorer. Til å nevne noen så har vi tilbud og etterspørsler etter arbeidskraft, utdanningsnivå og i hvilken sektor man jobber i er de vanligste faktorer.

Grafen under viser oss en gradvis økning i husholdningenes inntekt før korona frem til 1. kvartal 2020 rett før nedstengningen. Utviklingen inneholder svingninger, særlig en høy oppgang i 2. kvartaler.

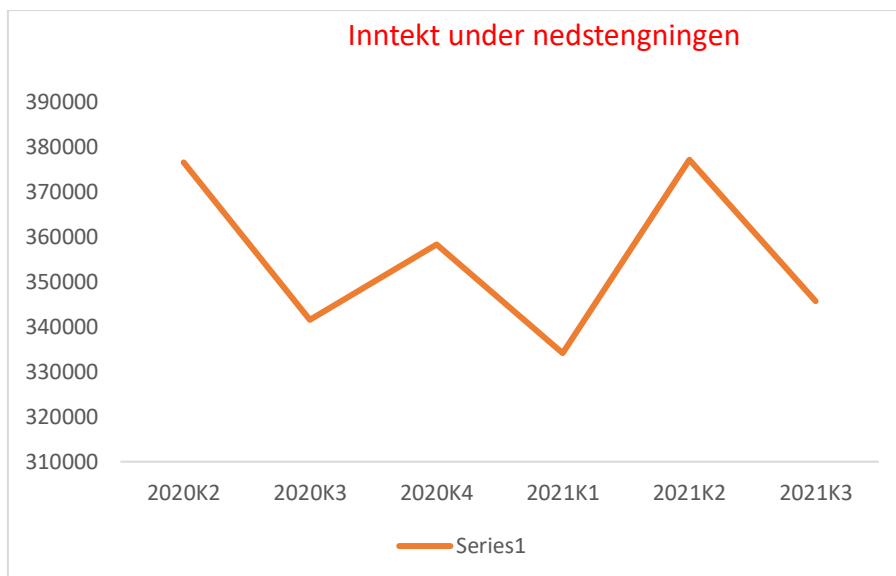

FIGUR 8, REALINNTEKT FØR NEDSTENGNINGEN, TALL HENTET FRA SSB.

5.2.2 REALINNTEKT UNDER NEDSTENGNINGEN

Til tross for pandemien som førte masse permittering og økte arbeidsledighet har husholdningenes inntekt forholdsvis lite berørt.

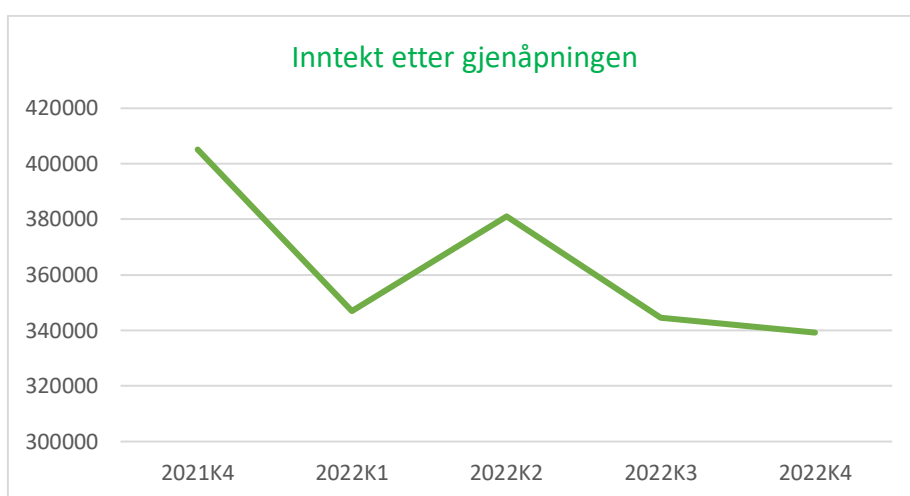
Grafen under viser utviklingen i husholdningenes inntekt. Vi ser det har vært en økning, igjen med drastisk oppgang i 2. kvartaler sammenlignet med 1. kvartaler som ligger på 12.91 prosent i 2020 og 12.89 prosent i 2021.

FIGUR 9, REALINNTTEKT UNDER NEDSTENGNINGEN, TALL HENTET FRA SSB.

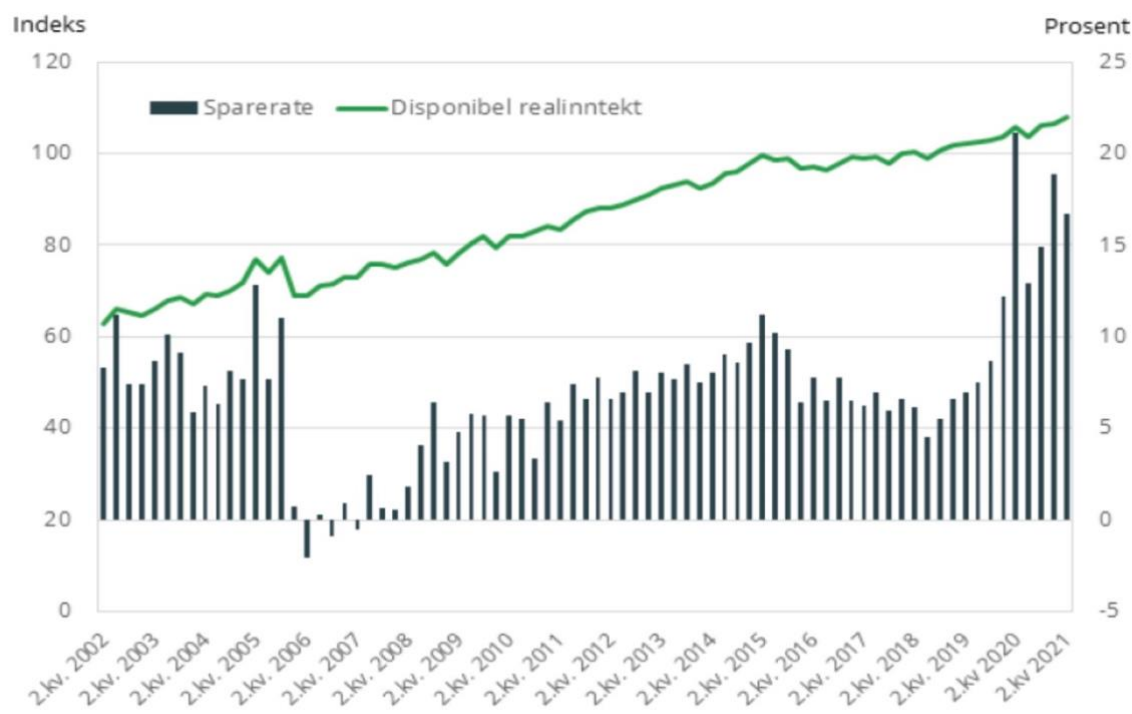
5.2.3 REALINNTTEKT ETTER GJENÅPNINGEN

For folk flest har økt lønningene i snitt med 4.1 prosent fra 2021 til 2022, samtidig steg prisene på varer og tjenester med 5.8 prosent. Det betyr en kraftig reallønnsnedgang (Hagen, 2023).

FIGUR 10, REALINNTTEKT ETTER GJENÅPNINGEN, TALL HENTET FRA SSB.

Husholdningenes inntekt har gått kraft ned fra 4. kvartal 2021 til 4. kvartal 2022. Det utgjør hele 16.27 prosent. Nedgangen skyldes prisøkningen på varer og tjenester.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

FIGUR 11, SPARERATE OG DISPONIBLE REALINNTÉKT, TALL HENTET FRA SSB.

Diagrammet viser utviklingen av disponible realinntekt og sparerate i Norge fra 2002 til 2021 i 2. kvartaler. Vi kan observere at fra 2002 til 2005 økte disponible realinntekt gradvis, men deretter falt den betydelig og nådde et bunnpunkt i 2006. Etter dette har disponible realinntekt sakte steget frem til 2021.

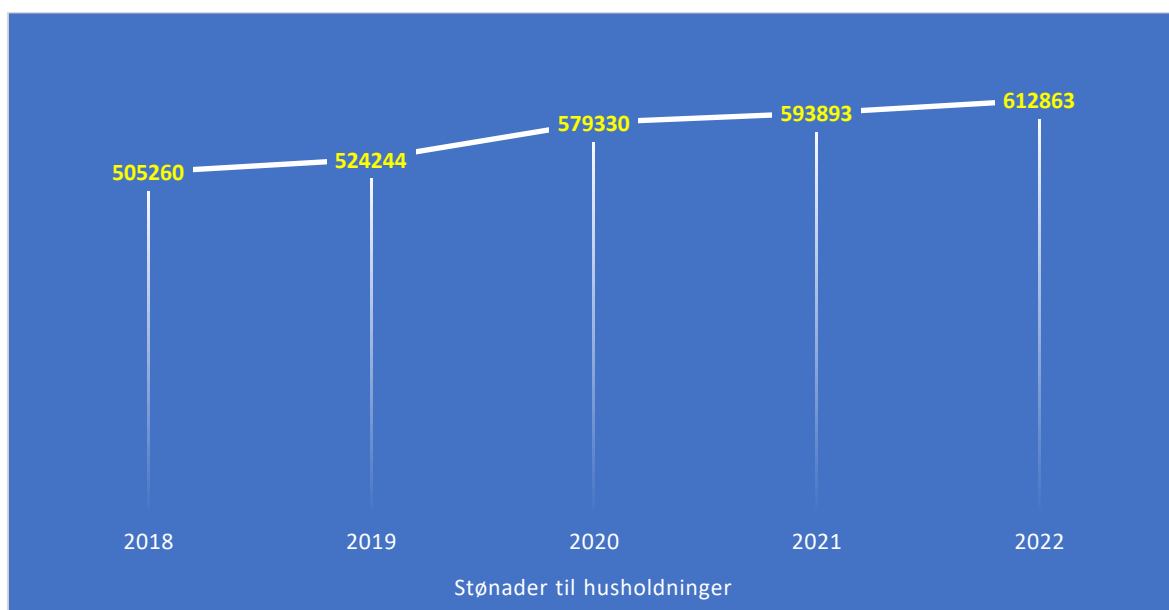
Husholdningenes disponible inntekt økt med 2,1 prosent i 2. kvartal 2021, og økte tre kvartaler på rad. Det største bidraget kom fra pensjoner og stønader fra offentlig forvaltning, som økte med 4,8 prosent. Skatter på inntekt og formue og premier til kasser og fond falt i 2. kvartal, og bidro også til å trekke opp disponible inntekt. (SSB, 2021)

5.3 OFFENTLIG STØNADER

Begrepet offentlig støtte er svært vidt og omfatter alle tiltak som tilfører mottakeren økonomiske midler. Dette kan være i form av direkte tilskudd, men det kan være også i form av å frita bedrifter for økonomiske byrder som de ellers skulle vært pålagt, for eksempel avgiftsfritak eller gratis husleie (KS.no, 2021).

Staten tok den økonomiske koronasmellen i fjor og overførte mye penger til næringslivet og husholdningene, som kan bestå av både en person og en stor familie (Bjørnstad, 2021) og de brukte ikke pengene ettersom restriksjoner gjorde vanskelig å reise og spise ute, heller doblet sparingen sin.

Grafen under viser oss en gradvis økning på offentlig stønader fra 2018 til 2019 på 3.76 prosent, men allerede i 2020 hadde betydelig økning på 10.51 prosent sammenlignet med 2019 og forsetter å vokse i 2022.

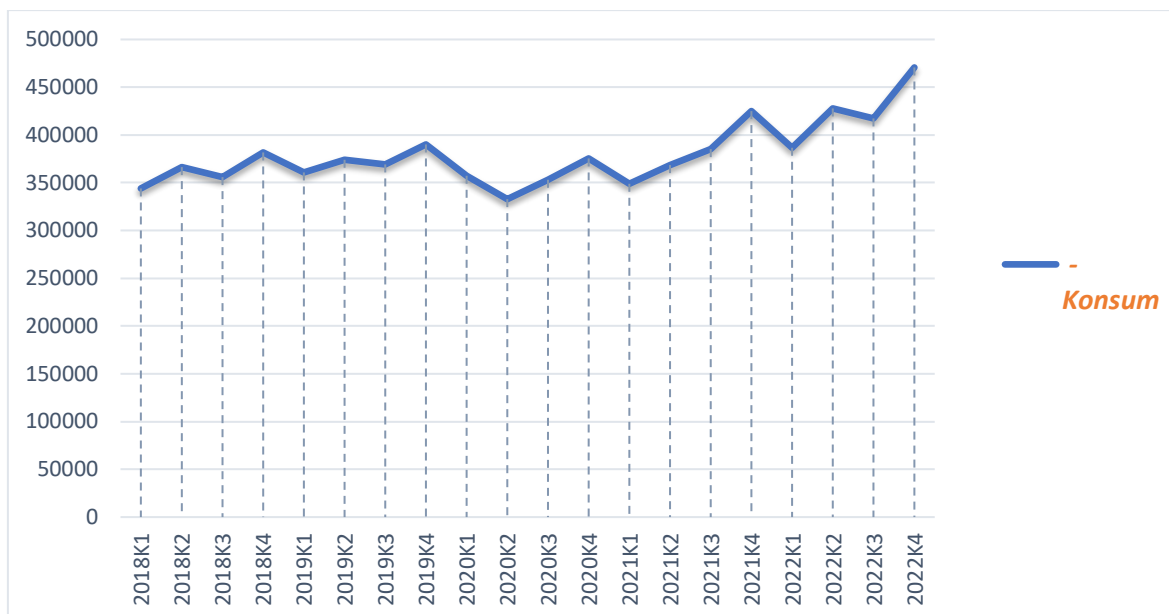
FIGUR 12, OFFENTLIG STØNADER TIL HUSHOLDNINGER, TALL HENTET FRA SSB.

5.4 KONSUM

Husholdningers konsum er den mengden varer og tjenester som kjøpes av individer og familier for deres behov og ønsker. Dette kan inkludere alt fra strøm, klar, transport, ferier mat og bolig.

Grafen under viser oss at konsumet har vært historisk ganske stabil, med unntak for 2. kvartal 2020 hvor jeg observerer en nedgang på 6,9%. Til tross for høy lønnsinntekter og offentlig stønader i 2. kvartal 2020 sammenlignende med tidligere kvartaler, har husholdninger konsumert vært lave. Dette skyldes i stor grad stenging av samfunnet på grunn av korona pandemien. Først kan vi se på utvikling av gjennomsnittlig månedlig forbruk i perioden 2013-2022. Vi kan se at gjennomsnittet har økt gradvis med 28.1 prosent, en annen måte å se på forbruksutvikling på er å se på den årlig prosentvise endring i gjennomsnittlig forbruk med 1,9% sammenlignet med 2020. I 2022 økte det med 3,5% sammenlignet med 2021. Vi kan se at det er en gradvis økning i prosentandelen av forbruksøkning de siste årene.

Vi kan også se på de månedlige tallene for å finne ut når i året folk bruker mer penger. Generelt kan vi se at forbruket øker fra januar til mai, og deretter går litt ned igjen i juni og juli. deretter øker det igjen i august og september, og går deretter litt ned igjen mot slutten av året.

FIGUR 13, HUSHOLDNINGENES KONSUM, TALL HENTET FRA SSB.

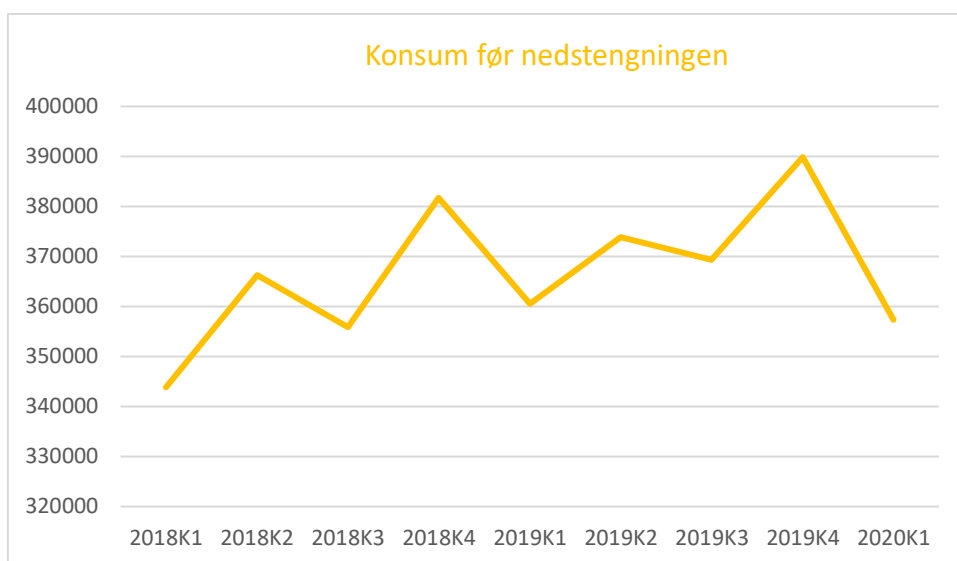
Det kan være interessant å se på hva som påvirker forbruksendringene. For eksempel kan økt forbruk skyldes en generell økning i lønninger eller økonomisk vekst, mens en nedgang i forbruk kan skyldes en økning i rentenivået eller en økning i arbeidsledigheten. Vi kan også se på hva som forbrukes, som jeg skal se under.

Selv om tallene i tabellen gir oss en indikasjon på utviklingen i det gjennomsnittlige forbruket i norske husholdninger, er det viktig å huske på at de ikke forteller hele historien. For eksempel kan det være variasjoner i forbruket innenfor enkelte kategorier, som mat, bolig eller transport. I tillegg kan det være forskjeller i forbruk mellom ulike aldersgrupper, inntektsnivåer eller utdanningsnivåer.

5.4.1 KONSUM FØR NEDSTENGNINGEN

I et land som Norge er det vanlig å ha et høyt forbruk på grunn av høy levestandard og et velutviklet velferdssystem. Før nedstengningen av samfunnet var et bredt utvalg av varer og tjenester tilgjengelig på markedet, samt netthandel og digitale plattformer har vært mer populær måte å handle på.

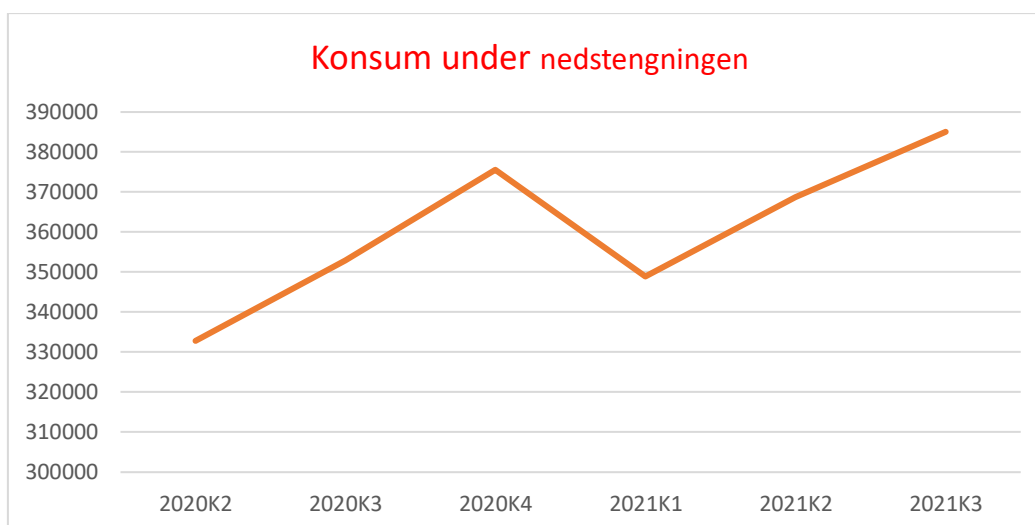
Ifølge tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) som har illustrert i grafen under økte husholdningenes konsum med 3.94 prosent fra 1. kvartal 2018 til 1. kvartal 2020. I 4. kvartaler er det høy forbruk på grunn av jule gaver og andre aktiviteter som knyttet til juletradisjon som dytte norsk husholdningers forbruk opp.

FIGUR 14, HUSHOLDNINGENES KONSUM FØR NEDSTENGNINGEN, TALL HENTET FRA SSB.

5.4.2 KONSUM UNDER NEDSTENGNINGEN

Under korona har folk blitt mer forsiktig og bevisst på egen økonomi. Med stengte grenser samt restriksjoner på både innlands og utlands reiser og stengte ute steder får folk til å forbruke mindre penger. Fra Grafen ovenfor og under observerer jeg en nedgang på 6.88 prosent fra 1. kvartal 2020 til 2. kvartal 2020. Til tross for strenge smitteverntiltak mot slutten av 2020, viser økning i forbruk med hele 12.87 prosent fra 2. kvartal 2020 til 4. kvartal 2020. I 1. kvartal 2021 kom en ny smittetopp og nye strenge smitteverntiltak, dermed mindre forbruket som viser nedgang på 7.1 prosent. I slutten av 3. kvartal 2021 gjenåpnet samfunnet som førte til at økning i forbruket.

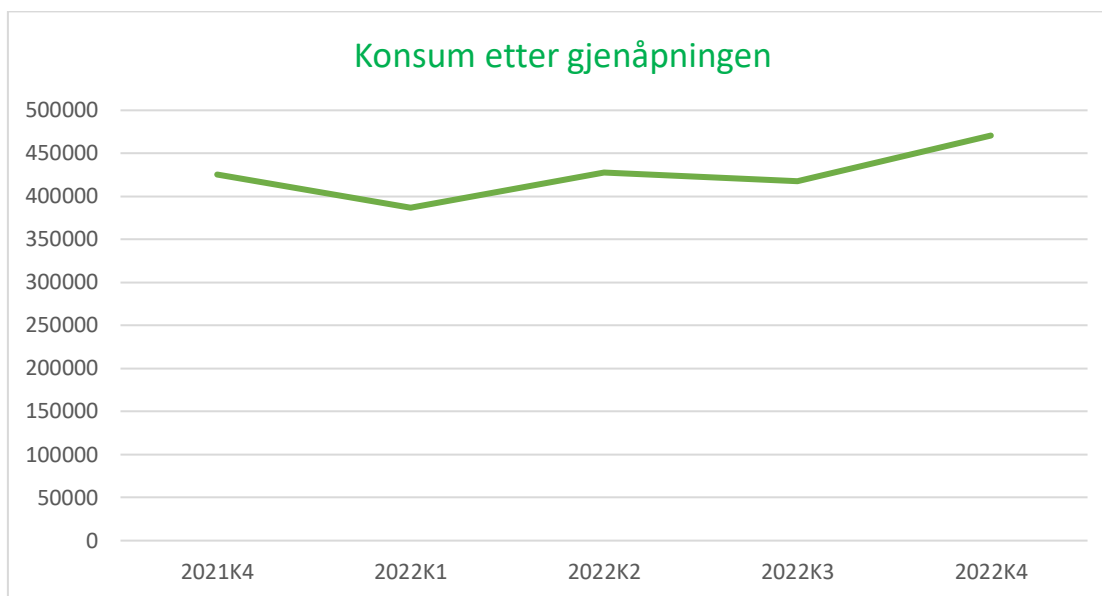

FIGUR 15, HUSHOLDNINGENES KONSUM UNDER NEDSTENGNINGEN, TALL HENTET FRA SSB.

5.4.3 KONSUM ETTER GJENÅPNINGEN

Som jeg har allerede nevnt tidligere begynte gjenåpningen av samfunnet i slutten av 3. kvartal 2021. Da restriksjoner ble fjernet og alle aktiviteten tilbake til normal, begynte folk naturligvis å reise og spise ute. Dermed vokste forbruket i 2021 og 2022

Grafen under viser utviklingen som måles forbruksøkning på 10.41 prosent i 4. kvartal 2021 sammenlignet med forrige kvartal og vokste videre i 2022.

FIGUR 16, HUSHOLDNINGENES KONSUM ETTER GJENÅPNINGEN, TALL HENTET FRA SSB.

6. DISKUSJON

6.1 ENDRET VARIG SPAREADFERD?

Perioden med pandemi har gitt svært stort utslag på mange områder i samfunnet, og husholdningens sparing og investering har ikke vært noe unntak. Kombinasjonen av renten nær null, høy økonomisk usikkerhet og mye reduserte forbruksmuligheter ga resultater som vi ikke har sett før. Til tross for historisk lavinnskuddsrente økte husholdningene sine bankinnskudd, blant annet fordi det var av begrensede muligheter til konsum og at sparing på bankkonto er en sikker plassering. Historisk har mange husholdninger investert i aksjer, og det har vært en høy samlet vekst i husholdningenes investeringer i aksjemarkedet. Selv om vi har et annet utgangspunkt, ser vi de samme trendene innen sparing og investering i Sverige og Danmark. Som alle returnerer til normaliteten, vil det være interessant å se om husholdningens endrede spare- og investeringsvaner var midlertidige eller hvis pandemien har skapt en ny normal. Sannsynligvis vil veksten i bankinnskudd avta i takt med samfunnets

åpning. Det er på tide å konkludere om husholdningene har endret sine reservepreferanser, siden de har en større andel av reservemarkedet.

6.3 PENGEPOLITIKKEN

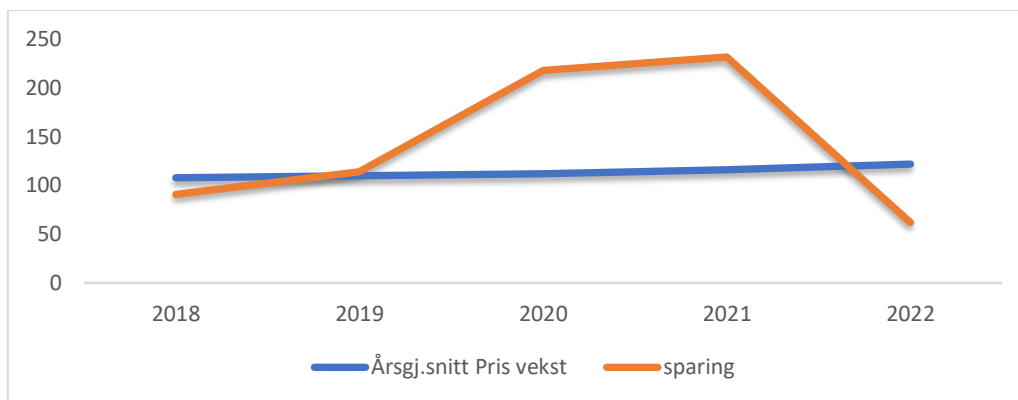
I midten av mars 2020 kom nedstengning av hele samfunnet. Et naturlig spørsmål er dermed hvordan politikerne våre bør ta seg i møtet med krisen. Myndighet har stilt opp med massivt tiltak for å motvirke de negative konsekvensene av pandemien og smitteverntiltakene. Norges bank har redusert rekord lav styringsrente fra 1,5 til 0 prosent, de tiltakene målrettas mot næringer og grupper av arbeidstakere som er hardest rammet, på den måten har pengepolitikken bidratt til å motvirke økonomiske virkningene av krisen.

Da prisveksten skjøt fart, ble det tydelig at styringsrenten ikke lenger var tilpasset den økonomiske situasjonen. Komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet valgte derfor å øke styringsrenten relativt raskt opp til et mer normalt nivå. formålet er å bringe inflasjonen ned igjen mot målet. (Olsen, 2020)

6.4 PRIS VEKSTEN

«Husholdningene ble truffet av høy prisveksten og økte rentekostnader i 2022, og spareraten falt kraftig» (Hirsch & Lindstrøm, 2023). Da samfunnet åpent opp igjen, økte etterspørselen raskt, og Norges bank bestemte for å heve renten gradvis, i tillegg har Russlands invasjon forsterket problemene på tilbudssiden og førte til en ytterligere oppgang i flere råvarepriser. økte kostnader til lønn, energi og andre innsatsvarer har ført til at mange norske bedrifter øker sine utsalgspriser på varer og tjenester. Fra september 2021 økte konsumprisene nær 7 prosent.

Fra 2021 til 2022 falt husholdningenes sparing som skylder at forbruket økte etter gjenåpningen og at prisene steg, mens pris veksten fortsette å vokse.

FIGUR 17, SAMMENHENG MELLOM PRIS VEKST OG SPARING, TALL HENTET FRA SSB.

Når hver situasjon har stabilisert seg har det vært en liten økning i bruken, men fokuset er fortsatt på et relativt høyt nivå. Dette kan indikere en økt økonomisk bevissthet og forståelse av viktigheten av ha en buffer mot uforutsette hendelser.

6.2 SAMMENHENG MELLOM ETTERSPORSEL, TILBUD, INFLASJON (PRIS VEKST) OG SPARING.

Etterspørsel referer til mengden av en vare eller tjeneste som forbrukere ønsker å kjøpe til en bestemt pris. Tilbud er mengden av en vare eller tjeneste som produsenter er villige til å selge til en bestemt pris. Når etterspørsel øker, vil tilbudet sannsynligvis øke for å imøtekomme den økte etterspørselen. Dette kan føre til økte priser på grunn av økt etterspørsel og begrenset tilbud.

Sparing kan definere det å sette av penger for senere bruk i stedet for p bruke dem umiddelbart. Sparing kan påvirke etterspørselen og tilbudet på ulike måter. Hvis forbrukerne sparer mer penger, vil etterspørselen etter varer og tjenester sannsynligvis reduseres. Dette kan igjen føre til redusert tilbud og lavere priser på grunn av lavere etterspørsel.

På den annen siden, hvis bedrifter og husholdninger øker sparing sin, kan dette føre til økt investering i økonomien. dette kan øke tilbudet av varer og tjenester og føre til lavere priser og økt etterspørsel.

I sum kan etterspørsel og tilbud og sparing alle påvirke hverandre på ulike måter i en økonomi. For å forstå den fullstendige dynamikken i en økonomi, er det viktig å ta hensyn til samspillet mellom disse faktorene.

Generelt sett er sparing ikke en direkte årsak til prisøkning, men det kan være en indirekte faktor som påvirker inflasjonen.

Sparing kan påvirke inflasjon på flere måter. For det første kan høy sparing føre til redusert etterspørsel etter varer og tjenester, som kan føre til en nedgang i prisene og dermed lavere

inflasjon. PÅ den annen side kan høy sparing også føre til mindre tilbud av varer og tjenester hvis investeringene i produksjonsbedrifter reduseres, noe som kan føre til økte priser og økt inflasjon.

Sparing kan også påvirke inflasjon gjennom bankene. La oss si hvis mange mennesker sparer i bankene, kan bankene ha mer kapital til å låne ut, noe som kan føre til en økning i pengemengden i økonomien og dermed økt inflasjon.

Så, mens sparing i seg selv ikke er en direkte årsak til inflasjon, kan den påvirke inflasjonen på flere måter, avhengig av faktorene som er involvert.

På den positive siden kan økt sparing føre til at det er mer penger tilgjengelig for å investere i fremtiden når økonomien igjen blir stabil. Hvis investeringene brukes til å starte nye bedrifter, utvikle teknologi eller kjøpe eiendom, kan dette bidra til å øke økonomisk aktivitet og skape arbeidsplasser. sparing kan også bidra til å stabilisere en persons eller husholdnings økonomiske situasjon på kort sikt.

På den negative siden kan økt sparing føre til at etterspørselen etter varer og tjenester faller, noe som igjen kan føre til lavere økonomisk vekst. Dette kan ha en negativ effekt på arbeidsmarkedet og føre til høyere arbeidsledighet. I tillegg kan økt sparing føre til lavere forbruk av varer og tjenester, som kan påvirke bedrifters lønnsomhet og dermed også arbeidsplasser.

7.KONKLUSJON

Alt er klart at koronapandemien har påvirket sparingen av norske husholdninger, og det er avgjørende å vurdere hvordan denne utviklingen vil fortsette i fremtiden. Det vil være avgjørende å finne en balanse mellom å ha en sterk buffer mot økonomiske sjokk og å engasjere seg i en sterk økonomisk aktivitet for å forbedre tilstanden i økonomien.

Etter å ha analysert dataene og gjennomført en grundig undersøkelse av hvordan koronapandemien har påvirket norsk husholdningenes sparing, kan jeg konkludere med at pandemien har hatt en betydelig innvirkning på norsk økonomi generelt og husholdningenes sparing spesielt. Under pandemien så vi at mange husholdninger økte sin sparing som en følge av usikkerhet og lavere forbruksmuligheter, støtte fra regninger for enkelte grupper, og redusert utgifter knyttet til reise og sosiale aktiviteter på grunn av stengning av samfunnet.

Etter pandemien eller etter gjenåpningen ser vi at økning i forbruk som forårsaket nedgang i husholdningenes sparing, men samtidig mange husholdninger fortsatt opprettholder en

høyere sparegrad enn før pandemien, sannsynligvis som et resultat av økt bevissthet rundt økonomisk planlegging og en generell følelse av økonomisk usikkerhet som har fortsatt selv etter at pandemien har roet seg.

Alt i alt viser resultatene fra min undersøkelse at koronapandemien har hatt en betydelig innvirkning på norsk husholdningenes sparing. Dette er noe som vil fortsette å påvirke økonomien i lang tid fremover og som vil kreve økt bevissthet og planlegging fra både husholdningene og myndighetene for å sikre økonomisk stabilitet og bærekraftig vekst.

BIBLIOGRAFI

Arntzen , J. K., & Hattrem, A. (2022, september 2). *SSB.no*. Hentet fra <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/statistikk/inntekts-og-formuesstatistikk-for-husholdninger/artikler/offentlige-stonader-kompenserte-for-inntektsbortfall-i-2020>

Bjørnestad , S. (2021, mars 4). *E24*. Hentet fra <https://e24.no/norsk-oekonomi/i/oA9K2a/folk-flest-sparte-dobbelt-saa-mye-i-fjor>

Blytt , J. P., Bougroug , A., & Sletten , P. (2022, April 26). *Økonomisk utvikling gjennom Covid-19*. Hentet fra [regjeringen.no: https://www.regjeringen.no/contentassets/d0b61f6e1d1b40d1bb92ff9d9b60793d/no/sved/10.pdf](https://www.regjeringen.no/contentassets/d0b61f6e1d1b40d1bb92ff9d9b60793d/no/sved/10.pdf)

Bojer, H. (2022, februar 23). *Store norske leksjon* . Hentet fra <https://snl.no/inntekt>

Brynstad, E. I., Wei Got, S. C., Oppedal, M. E., Pålsson, V., & Vegsund, H. C. (2021, October 7). *SSB.no*. Hentet fra Statistikk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/finansregnskap/artikler/endret-spareadferd-under-pandemien>

finansavisen . (2022, mai 25). Hva har ført til dagens høye inflasjon og hvordan kan man "hedge" seg mot den? Norge .

Hagen, H. B. (2023, februar 20). *frifagbevegelse* . Hentet fra <https://frifagbevegelse.no/nyheter/hoye-priser-jorde-alle-til-lonnstapere-i-2022-6.158.939087.0b082a68ce>

Hirsch , E. V., & Lindstrøm, E. L. (2023, mars 1). *SSB.no*. Hentet fra [https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/nasjonalregnskap/statistikk/nasjonalregnskap-inntekts-og-kapitalregnskapet/artikler/husholdningenes-sparing-falt-kraftig-gjennom-2022#:~:text=Husholdningene%20ble%20truffet%20av%20høy,økte%20overskuddet%](https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/nasjonalregnskap/statistikk/nasjonalregnskap-inntekts-og-kapitalregnskapet/artikler/husholdningenes-sparing-falt-kraftig-gjennom-2022#:~:text=Husholdningene%20ble%20truffet%20av%20høy,økte%20overskuddet%20)

KS.no. (2021, may 21). *ks.no*. Hentet fra https://www.google.com/search?q=offentlig+st%C3%B8tte+ordning%C2%A0&client=safari&rls=en&biw=1252&bih=692&sxsrf=APwXEdd_lxGA0wu9DzvKW7q-2frx7FS3Sg%3A1683570775789&ei=V0BZZPPvL4HqrgTsqYAo&ved=0ahUKEwiz963wreb-AhUBtYsKHewUAAU4ChDh1QMIDg&uact=5&oq=offentlig+

Larsen. (2017). *En enklere metode* . Fagbokforlaget .

Leksjon, S. N. (2023, januar 24). forbruk.

Mckinney, L. (2021, april 9). Hentet fra <https://surveillancepackages.com/difference-between-primary-and-secondary-data-84b8>

Norges Bank . (u.d.). Styringsrenten.

Norges Bank. (2019, April 10). *Hvordan påvirker styringsrenten deg?* Hentet fra kunnskapsbanken: <https://www.norges-bank.no/kunnskapsbanken/styringsrenten/hvordan-pavirker-styringsrenten-deg/>

okida. (u.d.). *okida* . Hentet fra oknomitips : <https://okida.no/artikler/oknomitips/hva-er-en-bufferkonto/>

Olsen, Ø. (2020, 10 6). Pengepolitikkenes rolle i en koronatid. Handelshøyskolen BI, Norge.

Riis , C., & Moen, E. R. (2021). *Moderne Mikroøkonomi*. Gyldendals.

Riis, C., & Moen, E. R. (2017). *Moderne Mikroøkonomi* (Vol. 2021). Gyldendal Norsk forlag.

SSB. (2021). FORTSATT HØY SPARING I PRIVAT SEKTOR . Norge .

statistisk sentralbyrå. (2021, september 1). Fortsatt høy sparing i privat sektor.

Statistisk sentralbyrå. (2022, april 26). Økonomisk utvikling gjennom Covid-19. Norge .

Stoltz , G. (2023, januar 24). sparing. STORE NORSKE LEKSJON.

Tangen, N. (2022, juli 21). *fiken*. Hentet fra [fiken.no: https://fiken.no/forklarer/obligasjoner?gclid=CjwKCAjwge2iBhBBEiwAfXDDBR3ZMBJIVDLbfVZyXfR22mJ39vo_JT3_I8V0EgA5o5nIF6MmvLfUkmhoCbI8QAvD_BwE](https://fiken.no/forklarer/obligasjoner?gclid=CjwKCAjwge2iBhBBEiwAfXDDBR3ZMBJIVDLbfVZyXfR22mJ39vo_JT3_I8V0EgA5o5nIF6MmvLfUkmhoCbI8QAvD_BwE)

Verdipapirfondenes forening . (2021, juni 21). Hentet fra [vff.no: https://vff.no/news/2021/ny-undersokelse-rekordmange-nye-fondssparere-i-ar](https://vff.no/news/2021/ny-undersokelse-rekordmange-nye-fondssparere-i-ar)

Økonomiplan . (u.d.). Hentet fra [økonomiplan.no: https://økonomilappen.no/?p=262#:~:text=Sparing%20i%20aksjefond%20passer%20best,Sparer%20til%20barn%20og%20barnebarn](https://økonomilappen.no/?p=262#:~:text=Sparing%20i%20aksjefond%20passer%20best,Sparer%20til%20barn%20og%20barnebarn)